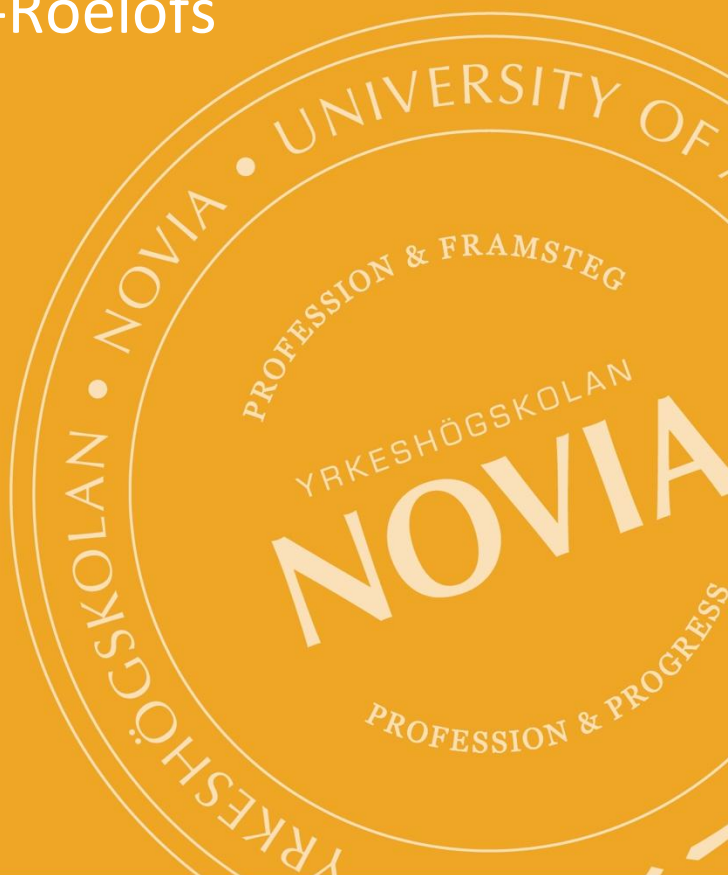

Högskolesamarbete söder om ekvatorn – vår nordiska roll och vårt ansvar

Johanna Wikgren-Roelofs

Serie A: Artiklar

Johanna Wikgren-Roelofs, Yrkeshögskolan Novia
Högskolesamarbete söder om ekvatorn – vår nordiska roll och vårt ansvar.

Yrkeshögskolan Novia, Wolffskavägen 31, 65200 Vasa, Finland
© Yrkeshögskolan Novia och Johanna Wikgren-Roelofs

Novia Publikation och produktion, serie A: Artiklar 2/2025

ISBN: 978-952-7526-57-6 (Online)

ISSN: 1799-4187

CC BY 4.0

I en värld full av osäkerhet och konflikter, är det viktigt att olika aktörer i Norden tar globalt ansvar för utvecklingen av demokratiska processer, hållbara lösningar och mänskliga rättigheter. Det här är något som Nordiska ministerrådet (2025) betonade under Joint Nordic Day vid EXPO-evenemanget i Osaka. De nordiska länderna har en stor potential att framträda globalt och aktivt inspirera andra regioner med sin värdegrund, sina idéer och sitt partnerskap.

Nordiskt samarbete och nordisk välfärd

I Yrkeshögskolan Novias strategi (Yrkeshögskolan Novia, 2024) betonas det nordiska samarbetet starkt – men det betyder nödvändigtvis inte att samarbetet ska begränsas till utbildning, projekt och forskning enbart nordiska länder emellan. Det kan också innebära att Novia och andra nordiska högskolor tillsammans tar en globalt mer framträdande roll. Nordisk välfärd, även om den ibland kan kännas naggad i kanterna, står på en värdegrund som eftersträvar att hela befolkningen ska omfattas av social trygghet och rätten till god utbildning - oberoende av socioekonomisk status. Ändå kan upplägget för hur serviceformerna struktureras vara olika inom Norden och det är just här styrkan finns ur ett globalt perspektiv. Vi gör vissa saker på olika sätt, men värdegrunden är ändå densamma.

Högskolesamarbete mellan globala nord och syd

Genom projektsamarbete med tanzaniska kollegor, har jag under de senaste åren deltagit i flera samtal och möten där behovet av att utveckla högskolepedagogiken i Tanzania lyfts fram. Det finns ett behov av att integrera ett mer studerandecentrerat, kritiskt och inkluderande förhållningssätt i universitetsmiljöerna – något som även regeringen i Tanzania starkt betonar. Därför har Tanzanias universitetskommission (TCU) fått i uppdrag att leda universiteten mot en mer kompetensbaserad utbildning där studerande är i centrum av lärandeprocessen och utvecklar sina kunskaper och färdigheter i kritiskt tänkande, problemlösning, kommunikation och digital kompetens (Education and Training Policy, 2023).

Det är här de nordiska högskolorna kan involveras och ta ett globalt ansvar genom att erbjuda stöd till högskolor och arbetslivsparter i den globala södern. De nordiska ländernas värdegrund är starkt kopplad till FN:s globala mål (SDG). Det här gör att Nordens högskolor är eftertraktade samarbetspartners i regioner där man politiskt, pedagogiskt och administrativt strävar efter att utveckla en mer rättvis och inkluderande utbildning och höja levnadsstandarden för hela befolkningen.

Givetvis ska högskolorna i nord inte diktera hur universiteten i globala södern ska lägga upp högskolepedagogiken. Men de nordiska högskolorna kan fungera som inspiration, bollplank och stöd i ett system, där särskilt universitetspersonal som förespråkar mera dialog och jämlikhet, kan uppleva att de inte kommer till tals utan drunknar i universitetens långvariga rutiner och hierarkiska ordning. Som partnerhögskolor behöver vi samtidigt vara lyhörda och ödmjuka inför perspektiv vi inte kan eller behärskar. Globala södern är kunnigare och skickligare på vissa saker och tvärtom. Vi ska därför inte enbart fundera på vad vi kan tillföra globala södern, utan också på vad vi kan lära oss från länder där lycka och framgång inte nödvändigtvis mäts i bruttonationalprodukt, i storleken på bostaden eller via prestationerna på arbetsmarknaden.

Makt och rollfördelning

Att samarbetet och relationerna bygger på respekt och en maktbalans där alla parter känner sig jämbördiga är dessvärre ingen självklarhet. Forskning (bl.a. Eta et al. 2024; Haniko et al. 2024; Lumb 2023) visar att högskolor i nord ofta tar rollen som experterna och mentorerna i partnerskapet, medan universiteten i globala södern blir "producenter" av ny kunskap och utvecklingsinriktade verksamhetsformer. Denna dynamik riskerar att reproducera kolonial och hierarkisk kunskap framom en kulturellt mer lyhörd kunskap. En trovärdig avkoloniseringsprocess kräver därför omprövningar av vad som avses med expertis. Så på vilket sätt kan våra nordiska högskolor bidra, utan att signalera att vi tror oss kunna och veta bäst?

Novia, Högskolan i Dalarna (HDa, Sverige) och tre tanzaniska universitet lämnade nyligen in en gemensam EU-ansökan gällande samarbete inom utbildning i socialt arbete och utveckling av det sociala arbetet som profession i Tanzania. Ansökan fokuserade på utveckling av de tanzaniska utbildningarnas läroplaner och på att bygga upp nya nätverk mellan universiteten och andra aktörer inom

socialt arbete. Vissa element ur Novias och HDa:s utbildningar hade anpassats till de tanzaniska högskolornas behov, kontext och kultur - givetvis med de tanzaniska universitetens egna representanter som ledare för projektets olika delar.

Starkare tillsammans via nordiskt samarbete

Novia är en synnerligen liten aktör på den globala marknaden och för att åstadkomma något betydelsefullt utanför det egna landets eller den egna regionens gränser behövs samarbete. Det är här Högskolan i Dalarna (HDa) kommer med i bilden. Både Novia och HDa tillämpar liknade pedagogiska metoder och ser på rollen och maktbalansen mellan undervisande personal och de studerande på samma sätt. Vid HDa finns personal som besitter fördjupad och forskningsbaserad kunskap inom kritisk pedagogik och kritiskt socialt arbetet, medan Novia inom institutionen för hälsa och välfärd har ett välutvecklat system för arbetslivsförankrad undervisning och utvecklingsinriktad projektverksamhet. Vi har samma nordiska värdegrund och syn på högskolepedagogik och socialt arbete, men vår fördjupade expertis varierar. För globala projektfinansiärer är Finland dessutom ett litet land, medan Norden som region är både kändare och bredare. Att lyfta fram den nordiska välfärdsmodellen och högskolepedagogiken väger därför tyngre än att enbart exportera god praxis baserad på de finländska modellerna.

Det sägs att utbildning är nyckeln till hållbar fred, social rättvisa och mänsklig värdighet. Novia har tillsammans med andra nordiska högskolor en unik möjlighet att vara med och forma framtidens globala kunskapssamhälle. Samtidigt är det viktigt att vi inte tappar fokus för vad som är rätt och fel, eftersom projektfinansiering innebär eftertraktade pengar för varje högskola. Som nordisk projektpartner ska vi i samarbetet med den globala södern gå sida vid sida, lyssna, lära, skapa och utveckla tillsammans.

Källförteckning

Eta, E. A; Stockmann, N; Kontio, H & Lehtomäki, E. (2024) Global asymmetries in international doctoral education: Dissertations on education development in Africa at Finnish universities. *Nordic Journal of Comparative and International Education*. 8(3), 1-23. <https://doi.org/10.7577/njcie.5937>

Haniko, P., Mubarak, H., Syamsurijal, S., & Pasaribu, W. (2024) Culturally Responsive Teaching: Strategies for Promoting Inclusivity in Diverse Classrooms. *Global International Journal of Innovative Research*, 2(4), 821–830. <https://doi.org/10.59613/global.v2i4.127>

Government of Tanzania. (2023) Education and Training Policy. Office of the Attorney General. <https://elibrary.osg.go.tz/handle/123456789/2385>

Lumb, P. (2023) Strategic International Partnerships: Global North and Global South Discourses. *Comparative and International Education / Éducation Comparée et Internationale*, 51(2), 110–126. <https://doi.org/10.5206/cie-eci.v51i2.15155>

Nordiska ministerrådet. (2025). Expo 2025 Osaka drar i gång – Norden redo att inspirera <https://www.norden.org/sv/news/expo-2025-osaka-drar-i-gang-norden-redo-att-inspirera>

Tanzania Commission for Universities. (2021–2026) *Higher Education for Economic Transformation (HEET) Project*. <https://www.tcu.go.tz/projects/current-projects/heet>

Yrkeshögskolan Novia. (2024) *Strategi – Hållbar genomslagskraft*. <https://www.novia.fi/om-oss/vision-profil-mission-och-varderingar/>

YRKESHÖGSKOLAN
NOVIA

Yrkeshögskolan Nova har ca 5000 studerande och personalstyrkan uppgår till ca 350 personer. Nova är den största svenskspråkiga yrkeshögskolan i Finland som har examensinriktad ungdoms- och vuxenutbildning, utbildning som leder till högre yrkeshögskoleexamen samt fortbildning och specialiseringsutbildning. Nova har utbildningsverksamhet i Vasa, Åbo, Jakobstad och Raseborg.

Yrkeshögskolan Nova är en internationell yrkeshögskola, via samarbetsavtal utomlands och internationalisering på hemmaplan. Novias styrka ligger i närvaron och nätverket i hela Svenskfinland.

Nova representerar med sitt breda utbildningsutbud de flesta samhällssektorer. Det är få organisationer som kan uppvisa en sådan kompetensmässig och geografisk täckning. Högklassiga och moderna utbildningsprogram ger studerande en bra plattform för sina framtida yrkeskarriärer.

Yrkeshögskolan Nova
Rektorat
Wolffskavägen 31
65200 Vasa, Finland
Tfn +358 (0)6 328 5000 (växel),
www.novia.fi

Antagningsservice
Wolffskavägen 33
65200 Vasa
antagningsservice@novia.fi
admissions@novia.fi

Yrkeshögskolan Nova upprätthåller en publikations- och produktionsserie för att sprida information och kunskap om verksamheten såväl regionalt, nationellt som internationellt.

Publikations- och produktionsserien är indelad i sex kategorier:

R - Rapporter • P - Produktioner • A - Artiklar • L - Läromedel • S - Studerandes arbete • RS - Reseskildring

Läs våra senaste publikationer på <https://www.novia.fi/forskning/novias-publikationsserie>